

Certifiering Astma, Allergi och KOL-mottagning Vårdcentraler i Hälsoval Värmland inför år 2019

Bakgrund

Astma och KOL är två stora folksjukdomar som orsakar betydligt lidande hos en stor del av befolkningen. Den totala samhällskostnaden för KOL under ett år beräknas till 14 miljarder och 8 miljarder för astma. Uppskattningsvis finns det i Sverige 400 000 - 700 000 personer med KOL, vilket motsvarar ca 14 000 personer i Värmland, mörkertal finns. Prevalensen för sjukdomarna ökar och patienterna omhändertars huvudsakligen i primärvården. Sjukdomen är progressiv och utvecklas från lindrig till mycket svår KOL, samsjuklighet är vanligt. Det är väsentligt att upptäcka sjukdomen i tid för korrekt behandling. Diagnosen bekräftas genom spirometriundersökning. Den viktigaste behandlingen är rökstopp och fysisk aktivitet. Sjukdomsförloppet accelererar vid försämringsperioder, exacerbationer, vilka kan minska med korrekt behandling, kunskap och egenkontroll.

Uppskattningsvis lever idag 800 000 personer med astma i Sverige. I Värmland beräknas att 22 000 personer har astma. Astma har både allergiska och icke-allergiska orsaker som tobaksrök och ogynnsam inomhusmiljö. Typiskt för astma är sammandragning av luftrören som återgår till det normala i perioder. Vid optimal behandling och kontroll av astman kan patienten vara näst intill besvärsfri.

Ett strukturerat omhändertagande på Astma, allergi och KOL-mottagning, med interprofessionell samverkan, syftar till att förbättra vården, skapa tillit och förtroende för dessa patientgrupper i primärvården.

Region Skåne och Stockholms läns landsting certifierar Astma, allergi och KOL-mottagning vilket bl.a. resulterat i en minskning av exacerbationer vid KOL till akuten från de certifierade mottagningarna (opublicerat material från Region Skåne). Under år 2018 har 13 vårdcentraler inom Hälsoval Värmland varit certifierade.

Syfte

Syftet med att certifiera Astma, allergi och KOL-mottagningar inom Hälsoval Värmland är att kunna säkerställa kvalitet och skapa underlag för förbättringar i primärvården.

Certifiering

Att bli certifierad innebär att en Astma, allergi och KOL-mottagning blir prövad utifrån ett antal kriterier som skall vara uppfyllda. Kriterier och andra kvalitetsparametrar granskas fortsättningsvis. Mottagningar som blivit certifierade och som vid granskning inte uppfyller kraven blir decertifierad med möjlighet att få tillbaka certifiering när kraven uppfylls igen. Enbart vårdcentraler med certifierad Astma, allergi och KOL-mottagning anges i 1177 /vårdguiden. Nedanstående kriterier ansluter till de för Region Skåne och Stockholm läns landsting.

Grundcertifiering

Kriterier för grundcertifierad Astma, allergi och KOL-mottagning.

- Sjuksköterskan ska ha **avsatt tid** enligt nationella kriterier för Astma och KOL-mottagning. 1,5 timme/vecka/1000 listade patienter om sjuksköterskan ansvarar för vuxna men inte tar hand om barn på specialmottagningen.
- Sjuksköterskan ska ha utbildning på minst **15 högskolepoäng** inom området astma/allergi/KOL.

- Sjuksköterskan ska ha **tidsbeställd mottagning** med organiserad telefonrådgivning.
- Sjuksköterskan och (eller) annan ansvarig person ska ge **strukturerad patientutbildning**, gärna i grupp.
- Sjuksköterskan eller annan ansvarig person ska erbjuda **tobaksavvänjning**.
- Enheten ska kontinuerligt registrera i **Luftvägsregistret** (vid första ansökan ska det ha registrerats under minst tre månader).
- Namngiven specialistläkare i allmänmedicin, ska ha uppdraget som **medicinskt ansvarig** för Astma, allergi och KOL-mottagningen.
- Etablerad **samverkan** med namngiven fysioterapeut ska finnas.
- Den medicinskt ansvarige läkaren, sjuksköterskan och fysioterapeuten skall ha **deltagit i kunskapsutveckling** inom ämnesområden astma, allergi och KOL under 2018
- Läkare och sjuksköterska på enheten ska ha genomgått **Spirometrikörkortutbildning**.
- **Utrustning:** spirometer, pulsoximeter och oxygen.

Utredning och behandling:

Astma och KOL-mottagningen följer Socialstyrelsens nationella riktlinjer och läkemedelsverkets terapiriktlinjer för vård vid astma och KOL.

Fortbildningsinsatser 2019

- Tvådagars utbildning för Spirometrikörkort arrangeras av Astma och KOL-rådet
- Information och utbildning för användare av Luftvägsregistret arrangeras av koordinator för Luftvägsregistret, Yvonne Sjöo, distriktssköterska.
- Kunskapsutveckling för interprofessionell samverkan genomförs årsvis via Astma och KOL-rådet

Genomförande

Enhetschef/verksamhetschef fyller i en strukturerad ansökan innehållande beskrivning av astma och KOL-mottagning, bemanning, kompetens, ansvar, utrustning, om certifiering i webbformulär. Berit Bryske, Vårdvalsenheten Landstingshuset, tillhanda senast 15 januari 2019 inför certifiering 2019. Godkänns av Vårdvalsenheten Värmland i samarbete med Astma och KOL-rådet.

Karlstad 2018-11-15

Kersti Theander, Ordförande Astma KOL-rådet, forskningschef, docent, sjuksköterska

Yvonne Sjöo, Samordnare Astma och KOL-rådet, distriktssköterska

Mats Arne, Samordnare Astma och KOL-rådet, med dr, sjukgymnast

Fredrik Carlstedt, Astma och KOL-rådet, med dr, specialist i allmänmedicin, allmänläkarkonsult (AKO)